36 562 **Voorstel van wet van het lid Ouwehand tot wijziging van de Wet dieren en de Wet op de economische delicten in verband met het uitfaseren van de bio-industrie en het waarborgen van een dierwaardige veehouderij**

Nr. 14 **BRIEF VAN HET LID OUWEHAND**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 november 2026

Met deze aanbiedingsbrief stuur ik u de HUF-toets die door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) is uitgevoerd ten behoeve van mijn initiatiefwetsvoorstel voor het uitfaseren van de bio-industrie en het waarborgen van een dierwaardige veehouderij.

Ik wil de NVWA bedanken voor de uitvoerige en zorgvuldige toets, evenals voor eerdere gesprekken en inzichten die zeer waardevol zijn geweest om het wetsvoorstel nader uit te werken en te verbeteren.

Met het initiatiefwetsvoorstel is het doel dat op dit moment al vastligt in de Wet dieren – het realiseren van een dierwaardige veehouderij, uiterlijk in 2040 – uitgewerkt en geconcretiseerd. De NVWA stelt vast dat het wetsvoorstel een belangrijke en relevante uitwerking geeft van de gedragsbehoeften van varkens, runderen, kippen, geiten, schapen, konijnen, eenden en kalkoenen op primaire bedrijven. De NVWA noemt de doelstelling van dierwaardigheid gebaseerd op de zes leidende principes van de Raad voor Dierenaangelegenheden ambitieus, maar van groot belang om te komen tot een verbetering van het dierenwelzijnsniveau voor (grote aantallen) productiedieren. Dit komt tegemoet, zo schrijft de NVWA, aan de toenemende aandacht in de maatschappij voor het belang van dierenwelzijn.

Het wetsvoorstel zet in op het borgen van een omslag naar het diergericht ontwerpen. De NVWA ziet het integraal diergericht ontwerpen als een belangrijke - haast onmisbare - stap voor het mogelijk maken van een transitie naar een dierwaardige veehouderij, omdat daarmee een belangrijk deel van de welzijnsproblemen daadwerkelijk bij de bron kan worden aangepakt. Dat is precies wat met het wetsvoorstel wordt beoogd. Met de duidelijke einddatum van 1 januari 2040 is het volgens de NVWA voor houders en voor de toezichthouder duidelijk wanneer zij uiterlijk in de genoemde gedragsbehoeften van dieren moeten voorzien.

De NVWA merkt op dat het wetsvoorstel juridisch gezien een gelaagde opbouw kent. Dat klopt. De principes van een dierwaardige veehouderij zijn geconcretiseerd in de gedrags- en basisbehoeften van dieren, die worden vastgelegd in de wet. Daarmee wordt het welzijn van dieren wettelijk geborgd (het belang daarvan werd onlangs weer bevestigd door het rapport van de Commissie Stelseltoezicht Vleesketen, die vaststelde dat dierenwelzijn onvoldoende is geborgd). Vanuit het kader van de wettelijk geborgde basis- en gedragsbehoeften van dieren

volgt de nadere invulling via nog op te stellen AMvB's. Daartoe zijn instructiebepalingen opgenomen in het wetsvoorstel. Zo zal in lagere regelgeving worden gepreciseerd waaraan bijvoorbeeld een ruimte moet voldoen die geschikt is voor het uitoefenen van nestbouwgedrag en het geven van moederzorg voor zeugen, waar een ruimte aan moet voldoen zodat runderen op een comfortabele manier kunnen liggen, rusten en slapen, wat geschikt voer is voor de verschillende diersoorten en waar de ondergrond en omgeving aan moeten voldoen zodat kippen kunnen stofbaden, exploreren, scharrelen, foerageren, krabben en spelgedrag kunnen vertonen. De invulling van de AMvB's volgt dus uit de wettelijk geborgde basis- en gedragsbehoeften van dieren. In het wetsvoorstel zijn hier instructiebepalingen voor opgenomen.
De NVWA schrijft dat de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van het wetsvoorstel pas in volledigheid kunnen worden beoordeeld wanneer naast het wetsvoorstel ook de AMvB's uitgewerkt en getoetst zijn. De NVWA merkt op dat het noodzakelijk is dat de wetgever de nadere invulling via AMvB's ter hand neemt. Dat onderschrijf ik. De opdracht om de wettelijk geborgde basis- en gedragsbehoeften van dieren nader in te vullen via AMvB's die zien op fokkerij, verzorging en diergezondheid, diergericht ontworpen stalsystemen, inrichting en management is nadrukkelijk onderdeel van dit wetsvoorstel.

De omslag naar diergericht ontworpen stalsystemen is noodzakelijk om te kunnen komen tot een dierwaardige veehouderij. Op basis van dit wetsvoorstel zullen diergericht ontworpen stalsystemen tot stand moeten worden gebracht, getoetst en gevalideerd, zodat veehouders duidelijkheid hebben over welke systemen geschikt zijn in een dierwaardige veehouderij. De NVWA merkt op dat nu nog onvoldoende duidelijk is hoe dit vorm zal krijgen en adviseert het daartoe benodigde wetgevings- en/of beleidskader nader uit te werken. Ik heb het kabinet gevraagd de Kamer te laten weten hoe het de toetsing en validatie van integraal duurzame en diergericht ontworpen stalsystemen wil gaan vormgeven. Het kabinet heeft toegezegd rond de jaarwisseling de Kamer meer inzicht te geven in de plannen voor de systematiek van de beoordeling van toekomstbestendige stallen. Ik vind het van belang dat die systematiek aansluit op het doel van een dierwaardige veehouderij en de benodigde omslag naar diergericht ontworpen stalsystemen. Ik zie de vormgeving hiervan vooral als beleidsopdracht die voortvloeit uit het reeds vastgelegde wettelijke doel van het realiseren van een dierwaardige veehouderij (uiterlijk 2040). Indien nodig zal ik bezien of wettelijke borging op dit punt noodzakelijk is.

De NVWA schrijft dat het denkbaar is om toezicht en handhaving anders in te richten wanneer de omslag wordt gemaakt naar het gebruik van vooraf geaccordeerde diergericht ontworpen (en integraal duurzame) stalsystemen, namelijk gericht op het aanwezig zijn van het vooraf geaccordeerde systeem (zonder elk individueel voorschrift te controleren) en die beoordeling te onderscheiden van het toezicht op het management binnen het systeem. Dit zou mogelijk kunnen resulteren in het vrijspelen van capaciteit die risicogericht zou kunnen worden ingezet om de overige grootste dierenwelzijnsrisico's aan te pakken. Ik ben blij met deze opmerkingen van de NVWA. Zij sluiten aan bij het doel van de wet om de ernstige en structurele risico's voor dierenwelzijn bij de bron aan te pakken. Dat is niet alleen van belang voor de dieren zelf, maar kan ook een positieve bijdrage leveren aan het verbeteren van het toezicht. Dit is bovendien in lijn met het recente advies van de Commissie Stelseltoezicht Vleesketen en past goed bij de wens van het kabinet om te komen tot modern toezicht.

De HUF-toets bevat een aantal waardevolle inzichten die het wetsvoorstel verder kunnen verbeteren. Ik werk daarom aan een nota van wijziging waarin ik de volgende adviezen van de NVWA verwerk:

- De NVWA ziet er meerwaarde in als het mogelijk wordt om artikel 2.2a ook bestuurlijk beboetbaar te maken, omdat dit mogelijkheden biedt om in veel gevallen sneller en daardoor effectiever op te treden, met name in het geval van overtredingen. Dit advies neem ik over. Hiermee kom ik tevens tegemoet aan de opmerkingen die de leden van de D66- en BBB-fractie hadden in het Verslag (Kamerstuk 36 562, nr. 10).

- De NVWA wijst erop dat de term “bedrijfsmatig” kan leiden tot creatieve constructies om niet aan de regels te hoeven voldoen en adviseert om in bewoording aan te sluiten bij de bewoordingen in het Besluit houders van dieren. Ik zal de formuleringen in het wetsvoorstel hierop aanpassen. Ook dit komt tegemoet aan de opmerkingen van de leden van de D66- en BBB-fractie.

- De NVWA waarschuwt voor een spagaat in de handhaving wanneer invulling via de AMvB’s nog niet is afgerond en het wetsvoorstel wel al in werking treedt (voor nieuwe stallen). Dit wil ik uiteraard voorkomen en daarom zal ik de inwerkingtreding van het wetsvoorstel anders inrichten.

De nota van wijziging zal ik zo spoedig mogelijk aan uw Kamer aanbieden.

Ouwehand